

SÈRIE 3

Per a totes les preguntes:

Les puntuacions **parcials** són indicatives. El corrector o correctora valorarà positivament l'ordre de l'exposició, la precisió i adequació de llenguatge emprat per l'alumnat i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que l'alumnat aportí, més que no pas allò que deixa de dir. També valorarà positivament l'aplicació del vocabulari històric correcte i precís i la claredat en l'exposició.

OPCIÓ A

EXERCICI 1: Escrit que 90 sacerdots van lliurar a la Prefectura de Policia

A l'exercici 1 es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 14, 15, 16, 22 i 28, que es corresponen amb el bloc de continguts conceptuals 3.1., 3.3. i 3.5. i amb els de continguts procedimentals 1.1., 2.1., 3.1., 4.1., 4.2. i 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al punt 7 (*El franquisme, 1939-1975*) del document de concreció curricular.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1punt

A la primera pregunta l'alumnat ha de resumir les idees principals del text: es tracta d'una carta adreçada per 90 sacerdots catalans a Antonio Juan Creix, aleshores cap de la Brigada d'Investigació Social, en la qual expressen el seu més absolut rebuig als maltractaments rebuts per un estudiant per part de la policia franquista (0,50 punts). A la segona part de la pregunta, l'alumnat ha de situar el text en el context històric de la dictadura franquista i, concretament, de l'etapa del Desarrollisme, en el moment de la tímida obertura que significà la llei de premsa, i els fets de la Caputxinada i la manifestació de capellans (0,50 punts). El corrector valorarà positivament el fet que l'alumnat esmenti que el text es recolza des d'un punt de vista argumental en diversos documents: la Declaració Universal dels Drets de l'Home, l'encíclica *Pacem in Terris* i el Concili Vaticà II.

2) 2 punts

A la segona pregunta l'alumnat ha d'identificar la Brigada de Investigació Social com una de les peces que constituïen l'entramat de la repressió franquista (0,25 punts) i ha de descriure els fets de la Caputxinada (constitució del Sindicat Democràtic d'Estudiants de la Universitat de Barcelona), la forta repressió policial que suscità i, finalment, l'ampli moviment de solidaritat ciutadana que sorgí, com ara la manifestació de capellans (0,75 punts). A la segona part de la pregunta l'alumnat ha de comentar de manera general l'evolució de les relacions entre l'Església i l'estat franquista des de la fi de la guerra civil fins a la mort de Franco: des del col·laboracionisme gairebé incondicional del nacionalcatolicisme fins al distanciament i la crítica, especialment per part dels sectors més renovadors de l'Església identificats amb els

postulats del Concili Vaticà II (1 punt). El corrector valorarà molt positivament el fet que l'alumnat esmenti l'existència del Concili Vaticà II i els aires de renovació que comportà i també l'afer Escarré.

3) 2 punts

A la tercera pregunta l'alumnat ha d'exposar l'oposició política i social al franquisme a Catalunya durant el període 1959-1975. Ha de fer referència al moviment democràtic antifranquista: partits democràtics en la clandestinitat: PSUC, MSC, ERC, FNC, PSAN, UDC, etc. i altres grups organitzats com ara els C. C., així com alguna actuació antifranquista significativa (0,50 punts). També ha d'esmentar les plataformes unitàries d'aquells anys: la Comissió de Forces Polítiques a Catalunya i, sobretot, l'Assemblea de Catalunya des de 1971 (0,50 punts). Per altra banda, l'alumnat ha d'exposar també l'oposició social al franquisme durant el mateix període, tot explicant les lluites obreres (organitzacions i vagues) (0,25 punts), el moviment estudiantil, l'actitud de l'Església (molt breument perquè ja ha estat tractat en la segona pregunta) i d'altres col·lectius (0,25 punts). Finalment, l'alumnat ha d'esmentar diverses formes de resistència cultural (Nova Cançó, l'edició en català, Òmnium Cultural, etc.) (0,50 punts).

EXERCICI 2: Mapa entitats catalanistes

A l'exercici 2 es proposa la verificació d'una part dels Objectius terminals 2, 4, 5 i 22 que corresponen fonamentalment amb els continguts de fets i conceptes 1.2 i 1.5 i amb els blocs de continguts de procediments 1.4, 2.2, 3.3 i 4.4.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat haurà d'indicar que el mapa mostra que hi ha moltes entitats catalanistes al les darreres dècades del segle XIX, posant així de manifest la implantació social del catalanisme. També pot fer comentaris sobre la localització del major nombre d'entitats catalanistes a Barcelona. (0,5). L'alumnat haurà de situar el mapa en la primera fase de la Restauració caracteritzada per l'alternança política dels dos partits dinàstics –liberal i conservador- i l'aparició d'una oposició social i política cada vegada més important de la que el catalanisme és un exemple.(0,5)

2) 1, 5 punts

L'alumnat haurà de fer esment de la voluntat popular de mantenir l'ús de la llengua catalana, de l'impuls cultural de la Renaixença, dels interessos de la burgesia catalana (proteccionisme) etc. (0,50). També haurà de fer esment de la reacció contra el fort centralisme de l'estat liberal i la influència del federalisme (0,50) així com de la influència de l'Església catòlica i el carlisme. (0,50)

3) 2,5 punts

L'alumnat haurà de definir el catalanisme polític com el resultat de la transformació del catalanisme social i cultural en organitzacions polítiques que volen intervenir en les activitats polítiques i institucions del país. (0,5). També haurà de fer esment de les principals organitzacions polítiques catalanistes –Centre Català, Lliga de Catalunya, Unió Catalanista, etc.- (0,5); d'algunes de les publicacions més rellevants: *Diari Català*, *La Veu de Montserrat*, *La Renaixença* (0,50). També haurà de fer esment d'alguns fets més importants com el Memorial de Greuges, Missatge a la reina regent Maria Cristina, Bases de Manresa, etc. (0,5). També haurà de fer esment d'alguns dels personatges més representatius del catalanisme com Torres i Bages, Valentí Almirall, etc. (0,5)

OPCIÓ B

EXERCICI 1: text sobre les veritables causes del terrorisme

A l'exercici es proposa la verificació dels següents objectius terminals 1, 3, 6, 22 i 28 que es corresponen amb els blocs de continguts conceptuals 1.3 i 2.1 i amb els de continguts procedimentals 1.3, 2.1, 2.3, 3.1, 3.3, 4.1, 4.2, i 4.4 . També es verifica els aprenentatges referits al punt 3 del document de concreció curricular (*La Restauració: evolució política, socials, econòmica i demogràfica, 1876-1931*).

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat ha de resumir les idees principals, entre d'altres possibles: detenció d'implicats en actes de terrorisme; presència constant d'aquests actes anarquistes a Barcelona; falta d'eficàcia policial; nivell de vida elevat a Barcelona; necessitat de trobar les causes que expliquen l'activisme. Es valorarà la capacitat de comprensió del text si l'alumnat fa referència a la connivència entre l'activista Rull i la mateixa policia: era confident de la mateixa. (0,5 punts)

El context en què s'emmarca aquest editorial de La Vanguardia és el de la primera dècada del segle XX, amb la crisi política i social del sistema de la Restauració i l'aparició d'alternatives polítiques a Catalunya (Solidaritat Catalana) i, especialment, l'aparició de la Solidaritat Obrera el 1907, que preocupa molt les autoritats i el poder (0,5 punts)

2) 2 punts

L'alumnat s'ha de referir a l'activisme anarquista de finals del XIX i principis del XX (des dels atemptats al Liceu i a la processó de Corpus fins a la Setmana Tràgica) que actua amb un principi que s'anomena de *propaganda pel fet* (0,5 punts) i que pretenia castigar els símbols del poder capitalista (atemptats contra bisbes, empresaris, militars, etc.) (0,5 punts) Barcelona serà anomenada la *rosa de foc* per la constant presència d'aquests actes i serà el principal focus dels activistes degut a la seva industrialització i l'arrelament del moviment obrer anarquista. (0,5 punts) Les autoritats responen amb una repressió indiscriminada contra tot el moviment obrer i, sovint, infiltrant elements en les organitzacions sindicals per tal de desactivar actes de protesta o sabotatge (0,5 punts)

3) 2 punts

L'alumnat ha d'explicar l'existència de les dues corrents del moviment obrer: per una banda, la *socialista*, minoritària a Catalunya però majoritària a Madrid, Astúries i el País Basc que constitueix la UGT(1888), sindicat vinculat al PSOE(1879), partit socialista que es presenta a les eleccions polítiques i aconseguirà millores socials (0,75 punts) i l'*anarquista* dividida en els partidaris de la *propaganda pel fet* i l'*acció directa* amb atemptats contra autoritats i els *anarcosindicalistes*, partidaris de formar organitzacions sindicals que preparin la vaga general, però contraris a la violència indiscriminada (0,75 punt). Tot plegat emmarca un període d'enfortiment i conscienciació de les organitzacions socials que desembocarà en

l'esclat d'episodis de violència, com la Setmana Tràgica, el 1909, relacionats amb la crisi general del sistema de la Restauració. (0,5 punts)

EXERCICI 2: Dades del comerç exterior espanyol de 1935 a 1947

A l'exercici 1 es proposa la verificació d'una part dels objectius terminals 15 i 28 que es correspon amb el bloc de continguts conceptuals 3.2 i, parcialment, amb els blocs de continguts procedimentals 2.1, 2.2, 2.3, 3.3, 3.6, i 4.4. També es verifica els aprenentatges referits al punt 7 del document de concreció del currículum *El franquisme (1919-1975)*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) 1 punt

L'alumnat ha de descriure les dades de la sèrie estadística (0,5 punts) i situar-les en el context històric de la postguerra (1939-1947) (0,5 punts).

2) 1,5 punts

L'alumnat ha d'analitzar les possibles causes del descens del comerç internacional: de les exportacions, tot citant la caiguda de la producció i de la productivitat agrària i industrial per causa de la destrucció d'infraestructures i dels estralls demogràfics que va causar la Guerra Civil (0,5 punts); i de les importacions, tot citant, per una banda, la manca de diners per finançar la compra de productes a l'exterior que tenia el nou Estat donada la situació de penúria econòmica (0,5 punts) i, per d'altra, la situació de guerra que va viure Europa de 1939 a 1945, i es valorarà molt positivament que l'alumnat faci esment que la victòria aliada en la Segona Guerra Mundial va suposar l'aïllament internacional del règim de Franco (0,5 punts).

3) 2,5 punts

L'alumnat ha d'exposar les línies generals de l'evolució econòmica durant la postguerra (1939-1959), tot citant, en primer lloc, els efectes demogràfics i els danys econòmics que la guerra havia causat (0,5 punts); a continuació ha d'explicar la política econòmica del govern franquista durant aquest anys, caracteritzada per l'autarquia i l'intervencionisme estatal (0,5 punts). Cal que faci referència a l'escassetat i al racionament, així com a l'estraperlo i la corrupció (0,5 punts). Per altra banda, l'alumnat ha d'explicar la política social, tot fent referència a l'escassa conflictivitat social fruit de la repressió, a la prohibició del dret de vaga, dels sindicats de classe i la creació del sindicat vertical (Central Nacional Sindicalista, CNS), en el que treballadors i empresaris estaven obligats a afiliar-se (0,5 punts). Es valorarà que faci referència a les dures condicions de vida de la majoria de la població durant aquests anys, principalment pel que fa als baixos salaris, a la deficient alimentació i a l'habitatge (0,5 punts).